

1937. VII. 25.

Gutenberg első sajtó- jától a fényszedőgépig

A magyar betű 500 éves hőstörté- netének kiállítása a Múcsarnokban

Favázak, hatalmas új közfalak épülnek a Múcsarnok belsejében, rá sem ismerne az, aki régi formájában látta. A klasszikus stílusú épület egy időre belül teljesen modern, simavonalú lesz, hogy megfelelő keretet adjon a szintén modern szellemben és formában készülő Magyar Nemzeti Nyomtatvány Kiállításnak, amely augusztusban nyílik meg. Nem kevesebbről van szó, mint a magyar betű félvezéres pályafutásáról.

Husz terembe gyűjtötték össze a magyar nyomtatott betű történetét. Szombaton dél után bejártuk a munkától forró Múcsarnok épületét, kezünkben a tervrajzzal.

A barlanglakók írásától a leg- újabb betűtípusig

Az első teremben az írás, a nyomtatás, a könyv külső fejlődési menete látható. Az altamirai barlanglakó sziklába vésett betűjéteől a modern élesmetszésű Futura-betűtípusig minden korok és minden népek írása megtalálható itt. Nem sokkal fiatalabb a barlanglakó írásánál az első „nyomtatott” írás, a kínai tudósok és papok bélyegző-írása. Ennek roppant érdekes a keletkezése. A kínai írástudó számára a legnagyobb szégyen, rangfosztást, sőt halált jelenthetett, ha az istenek nevének leírásában hibát ejtett. Erre a tudósok a gyakran előforduló isten-nevekről bélyegzőt gyártottak, és ha másolás vagy fogalmazás közben előfordult a neve, egyszerűen belenyomták. Érdekesen mutatják ki a különböző építészeti és művészeti stílusok hatását is a betűk formái. A reneszánsz „O” betűjének oldalt vastagított részében például tisztán kivehető az épületek vastag, erős tartóoszlopa. A mozgalmas, nyugtalan barokk ezeket a vastagításokat már ferde irányban helyezte el és ezzel betűnek mozgást, dinamikát adott.

A betűk mellett elhelyezték minden kor könyvtárát. A babiloniak égetett cserépével kezdődik, az egyiptomiak papirusz tekercsével folytatódik. Pergament tekercs, pergament könyv, nagy középkori és reneszánsz-kori foliáns, kapcsos, záras bibliák után ott a mai egyszerű, könnyen kezelhető, sőt „hi giénikus” könyv. A nyomdaipar fejlődésében Gutenberg első sajtójának másától kezdve a nálunk még nem használatos fényszedőgépig mindent kiállítanak. Ebben a teremben állítják ki a Nemzeti Múzeumtól kölcsönkapott Corvinákat és a híres Bécsi Képes Krónikát is.

Nagy fali térképek bemutatják a nyomdatászat fejlődését Európa országaiban. Örök di-

csőségünk, hogy 1473-ban Mátyás király nyomdásza, Hesz András mester már nyomtatott Budán, amikor egész Angliában még egyetlen Gutenberg sajtó sem volt.

A kiállítás huszezer kötetes könyvtára

Huszezer kötetes könyvtára is lesz a kiállításnak. Összegyűjtötték a Millenium óta megjelent nevezetesebb magyar könyveket. Szép, szabályos könyvespolcokra rendezték el valamennyit, akár csak otthon, valami nagy könyvtárszobában. Hogy azonban lába ne keljen valamennyi könyvnek, azt a módszert alkalmazták, mint az állatkertben a medvebarlang körül: olyan széles árkot vontak a könyvespole köré, hogy a buzgó érdeklődő még elolvashatja a könyvek címét, de kezevel, bárhogy is hajol előre, nem érheti el. Ha mégis ki akarna huzni egy könyvet, könnyen beleeshetnek az egy méter mély árokba.

Az egyik terem közepén egy kis papírméző gépet állítottak fel. A magyar papírgyárak válogatott munkásai a nézők szemlélésére mutatják be ezt a nehéz és ismeretlen mesterséget. Kiállítanak néhány gyönyörű merített papírt is. Az egyiket a millenium alkalmából merítette a diósgyőri papírgyár Ferenc József tiszteletére. A merítés gyönyörű, csak egy kis hiba esuzzott bele: a király neve helyett I. Ferencz Főzsef szavak olvashatók. Legalább egy tucait kézen átment ez a merített papír, de senki sem vette észre a tiszteletlen sajtóhibát.

A plakátkiállítás az első magyar plakáttól a legmodernebbekig jóformán valamennyit bemutatja. Vajon ki tudta, hogy Sziyei-Merse Pál, Benzur Gyula és Ferencz Károly is festettek plakátot? Az önálló plakát-grafika csak a háború előtt alakult ki.

Amit az ember egy életen át olvas

Nagyon szép a nyomdaművészet statisztikája, amelynek színes ábráit Kaesz Gyula professzor készítette. A kiállítás legérdekesebb része egy képzeletbeli embernek, Kovács Andrásnak élettörténete a nyomtatványok között. A születési anyakönyvi kivonattól a halotti bizonyítványig huszezer állami, városi és egyéb hivatalos nyomtatvány megy át Kovács András és a többi Kovács Andrások kezén. Két kitűnő művésznő, Dallos Hanna és Mallász Gitta megrajzolta Kovács Andrást pólásbaba korától reszkető aggastyán koráig, az ezer és ezer nyomtatvány tengerében.

A kiállítás utolsó, leghatalmasabb része a sajtóé, az újságoké. Összegyűjtötték és felragasztották száz év száz leghíresebb riportját, legnagyobb újságszenzációját. Nagy fotomontázsokkal mutatják be a riport születését, az újságciikk utját az írógéppillentyűjétől az újságolvasó asztaláig. Tanulságos a magyar sajtó elterjedése a világon. Amerikában például 67 magyar nyelvű folyóirat és négy napilap van. Ausztráliában is nyomtatnak magyar újságot. Ide bekapcsolták a vatikáni sajtókiállítás magyar anyagának egy részét is.

Modern újság és régi, disznóbőrbe kötött könyv, plakát, hirdetés, könyvillusztráció, térkép, mind a magyar szellem erejét és a magyar nyomdaipar kultúra öt évszázados lendületét és folyamatosságát hirdeti.

LAPPER

divatszalon, urilányok részére

Legújabb nyári modellek és tervek.
Előkelő, izléses kivitel. — A közép-
osztály teljesítőképességéhez mért árak

Tulajdonos:

LEOPOLD EDITH

Budapest, V., Bathory-utca

Telefon: 1-263-25